

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 354/2026-54

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Mariánom Gelenekym, advokátom, Garbiarska 20, Stará Ľubovňa, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 10C/21/2012-739 z 27. februára 2026 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 10C/21/2012-739 z 27. februára 2026 **b o l o p o r u š e n é** bolo porušené základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce č. k. 10C/21/2012-739 z 27. februára 2026 **z r u š u j e** a **v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Michalovce **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **1 014,41 eur** a tieto zaplatiť ich advokátovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. mája 2026 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením o výške náhrady trov konania v civilnom spore podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

II.

2. V spore, ktorý začal žalobou z marca 2012, bola právoplatne určená neplatnosť kúpnej zmluvy, ktorou žalovaná sťažovateľka ako zástupca žalobcu, ktorý zomrel v roku 2013 a na miesto ktorého v roku 2022 vstúpil jeho dedič, previedla na žalovaného sťažovateľa vlastnícke právo k rodinnému domu s pozemkom. Žalobcovi bola proti sťažovateľom priznaná náhrada trov konania. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka výšku trov určil na 11 194,89 eur pri základnej sadzbe tarifnej odmeny (ďalej len „ZSTO“) 539,41 eur určenej z hodnoty nehnuteľností podľa § 10 ods. 2 vyhlášky za 19 úkonov právnej služby: (i) prevzatie a príprava zastúpenia, (ii) žaloba, (iii) návrh na predbežné opatrenie, účasť na pojednávaní (iv) 30. novembra 2012, (v) 18. januára 2013, (vi) 8. februára 2013, (vii) návrh na predbežné opatrenie, (viii) prevzatie a príprava zastúpenia v roku 2022, (ix) nazretie do spisu v januári 2022, (x) vyjadrenie, zmena žaloby a návrh na pristúpenie z februára 2022, (xi) ďalšia porada advokáta so žalobcom z mája 2022, (xii) účasť na pojednávaní 23. mája 2022, (xiii) vyjadrenie k predloženým prílohám sťažovateľky, (xiv) vyjadrenie k podaniu sťažovateľa z augusta 2022, (xv) účasť na pojednávaní v septembri 2022, (xvi) vyúčtovanie trov konania z novembra 2022, (xvii) vyjadrenie k odvolaniu z januára 2023, (xviii) vyjadrenie k vyjadreniu sťažovateľov a (xix) účasť na vyhlásení rozsudku krajského súdu v apríli 2024. Prvých sedem úkonov poskytol advokát pôvodnému žalobcovi a ďalšie úkony iný advokát žalobcovi, ktorý vstúpil na miesto pôvodného žalobcu.

3. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovatelia sťažnosť. Namietli, že ZSTO nemala byť určená podľa § 10 ods. 2 vyhlášky, ale podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky, podľa ktorého ZSTO je 1/13 výpočtového základu, ak je klientom fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je určená alebo slúži na bývanie. Okrem toho ako neúčelné namietli úkony: návrh na predbežné opatrenie (vii), keďže šlo o opakovaný návrh žalobcu, ktorý bol zamietnutý; prevzatie zastúpenia druhým advokátom (viii), keďže tento úkon nemožno priznávať opakovane, ak už bol priznaný v roku 2012; nazretie do spisu (ix), keďže v roku 2022 nešlo o úkon právnej služby; ďalšia porada žalobcu s advokátom (xi), keďže nie je zrejmé, na základe akého dôkazu bol tento úkon uznaný; vyúčtovanie trov (xvi), keďže nejde o úkon právnej služby.

4. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením okresný súd sťažnosť sťažovateľov zamietol. Námietku nesprávneho určenia ZSTO vyhodnotil ako nedôvodnú, odkázal na rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 176/2017, II. ÚS 583/2013, I. ÚS 119/2012) a poukázal na to, že predmetom konania boli peniazmi ocenené nehnuteľnosti. K jednotlivým úkonom poukázal na podrobné zdôvodnenie vo vyjadrení žalobcu, s ktorým sa stotožnil. K ďalšej porade (xi) uviedol, že advokát o tom predložil záznam a porada bola opodstatnená, keďže po nej bolo pojednávanie a bolo potrebné sa so žalobcom dohodnúť na ďalšom postupe po pristúpení ďalšieho žalovaného a žalobca sa pre pracovné povinnosti pojednávania nemohol osobne zúčastniť. Okresný súd uzavrel, že považoval za preukázané, že všetky úkony, ktoré si žalobca uplatnil, boli odôvodnené, účelné a riadne vykonané.

III.

5. Sťažovatelia porušenie ústavných práv identifikujú v nedostatočnom odôvodnení uznesenia. Zdôrazňujú nesprávnosť priznanej náhrady. Tvrdia, že okresný súd sa nevyrovnal s ich argumentmi v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. Opakujú a prehlbujú argumentáciu o tom, že ZSTO mala byť určená nie podľa § 10 ods. 2, ale podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Poukazujú aj na rozhodnutie ústavného súdu (PLZ. ÚS 2/2025). Sťažovatelia namietajú, že nový žalobca do konania vstúpil až v roku 2022 s novým žalobným návrhom a druhým advokátom, no okresný súd to zamlčal a priznal mu náhradu trov konania aj pôvodného žalobcu. Napokon opakujú argumentáciu voči úkonom právnej služby, tak ako ju uviedli v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka.

6. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že jeho uznesenie je dostatočne odôvodnené. K určení ZSTO uviedol, že do smrti pôvodného žalobcu šlo o neplatnosť kúpnej zmluvy, teda o určenie jeho vlastníckeho práva. S použitím § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky sa nestotožňuje, pretože to sleduje ochranu obydlija spotrebiteľov a sťažovatelia v rodinnom dome nebývajú. Po zmene žaloby sa konalo o určenie predmetu dedičstva, čo znamenalo určenie, že pôvodný žalobca bol ku dňu smrti vlastníkom. Pri tejto fáze už okresný súd s ohľadom na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 2/2025 uviedol, že v konaniach o určenie predmetu dedičstva sa pri rozhodovaní o výške trov konania má aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. K námietke, že žalobcovi boli priznané aj trovy pôvodného žalobcu, okresný súd uviedol, že náhrada trov sa nepriznáva advokátovi, ale strane sporu, právny nástupca podľa § 65 ods. 1 Civilného sporového poriadku prijíma stav konania ku dňu zániku subjektivity predchodcu a trovy vzniknuté predchodcovi patria k trovám konania jeho právneho nástupcu.

7. Žalobca (v konaní o ústavnej sťažnosti zúčastnená osoba) navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť. Zdôraznil zdržanlivý prístup ústavného súdu k rozhodovaniu o trovách konania a to, že okresný súd správne vychádzal z § 10 ods. 2 vyhlášky, keďže predmetom konania bola nehnuteľnosť, resp. spoluvlastnícky podiel k nej, ktorý je ocenený peniazmi. Zjednocujúce stanovisko (PLZ. ÚS 2/2025) nepovažuje za použiteľné, pretože pôvodný žalobca bol stranou spornej kúpnej zmluvy. K námietkam účelnosti úkonov uviedol, že ako právny nástupca pôvodného žalobcu vstúpil do jeho procesných práv vrátane práva na náhradu trov konania.

IV.

8. Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené. Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rozhodnutie súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti.

9. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd nemusí dať

odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (I. ÚS 218/2019).

10. Namietané uznesenie okresného súdu nedáva jasné odpovede na právne relevantné otázky, ktoré nastolili sťažovatelia sťažnosťou proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a o ktoré boli rozhodujúce pre určenie výšky náhrady trov konania žalobcu. Sťažovatelia v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka namietli, že ZSTO nemala byť určená podľa § 10 ods. 2, ale podľa § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Pritom podľa okresným súdom použitého ustanovenia sa ZSTO určí z ceny veci, ktorej sa právna služba týka, a za cenu práva sa považuje aj hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor, no podľa sťažovateľmi uprednostňovaného ustanovenia ZSTO predstavuje 1/13 výpočtového základu, ak je klientom fyzická osoba a predmet konania sa týka nehnuteľnosti, ktorá je určená na bývanie alebo slúži jej na bývanie. Na túto otázku okresný súd odpovedal strohým poukazom na tri staršie rozhodnutia ústavného súdu bez toho, aby zvýraznil ich obsah a akýmkoľvek spôsobom sa pokúsil vyrovnať s argumentáciou sťažovateľov o tom, že v ich veci sa má použiť osobitný § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. V argumentácii okresného súdu absentuje akýkoľvek odkaz na toto osobitné ustanovenie a akýkoľvek argument, ktorý by pri určení ZSTO vylučoval použitie § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky. Takéto odôvodnenie súdneho rozhodnutia o výške náhrady trov konania je nedostatočné, a preto v rozpore s uplatnenými právami sťažovateľov na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konania.

11. To isté možno konštatovať i vo vzťahu k námietkam sťažovateľov proti jednotlivým úkonom právnej služby, ktoré mali byť žalobcovi poskytnuté jeho advokátom. Sťažovatelia adresnou argumentáciou namietli poskytnutie náhrady za viaceré úkony právnej služby. S týmito námietkami sa okresný súd v odôvodnení namietaného uznesenia vyrovnal strohým príklonom k vyjadreniu žalobcu (*tu súd poukazuje na podrobné zdôvodnenie prevedenia a vykonania úkonov právnym zástupcom žalobcu, s ktorým sa plne stotožnil*) s tým, že tieto úkony „*plne zodpovedajú ich vykonaniu ako aj účelnosti a dôvodnosti*“. Takéto súhrnné vyrovnanie sa s adresnými a konkrétnymi námietkami sťažovateľov nezodpovedá požiadavke riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. K tomu treba dodať, že symptómom nedostatočného odôvodnenia uznesenia okresného súdu je to, že hoci obsahuje 27 bodov, jeho ľahko vyjadriteľná argumentácia je obsiahnutá len v 25. bode, ktorého obsah je kompletne zhrnutý v tomto a predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto nálezu.

12. Preto bolo ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovieť s tým, že uznesenie okresného súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie. Vo vzťahu k ústavným právam vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu) nebolo ústavnej sťažnosti vyhovieť, keďže zrušenie uznesenia obnovuje priestor na nové posúdenie veci okresným súdom. Rovnako nebol dôvod vyhovieť námietke porušenia základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Porušenie práva na riadne odôvodnenie nie je porušením princípu rovnosti strán.

13. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom. Ich výška 1 014,41 eur bola určená podľa vyhlášky za dva úkony právnej služby v roku 2026 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti 2 x 396,50 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 15,86 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty. Nebol dôvod zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, pretože ústavná sťažnosť je zo strany sťažovateľov odôvodnená zhodnou argumentáciou. Preto nie je dôvod rozlišovať, či bola právna služba poskytnutá jednému alebo viacerým sťažovateľom (III. ÚS 206/2025). Sťažovateľom poskytnuté právne služby nevyžadovali osobitný prístup. To osobitne platí v konaní o ústavnej sťažnosti, ktorej nebolo v celom rozsahu vyhovené a v ktorom možno náhradu trov konania priznať len v odôvodnených prípadoch.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2026

Robert Šorl
predseda senátu